
Viisaat valinnat luonnon ja lompakon eduksi!

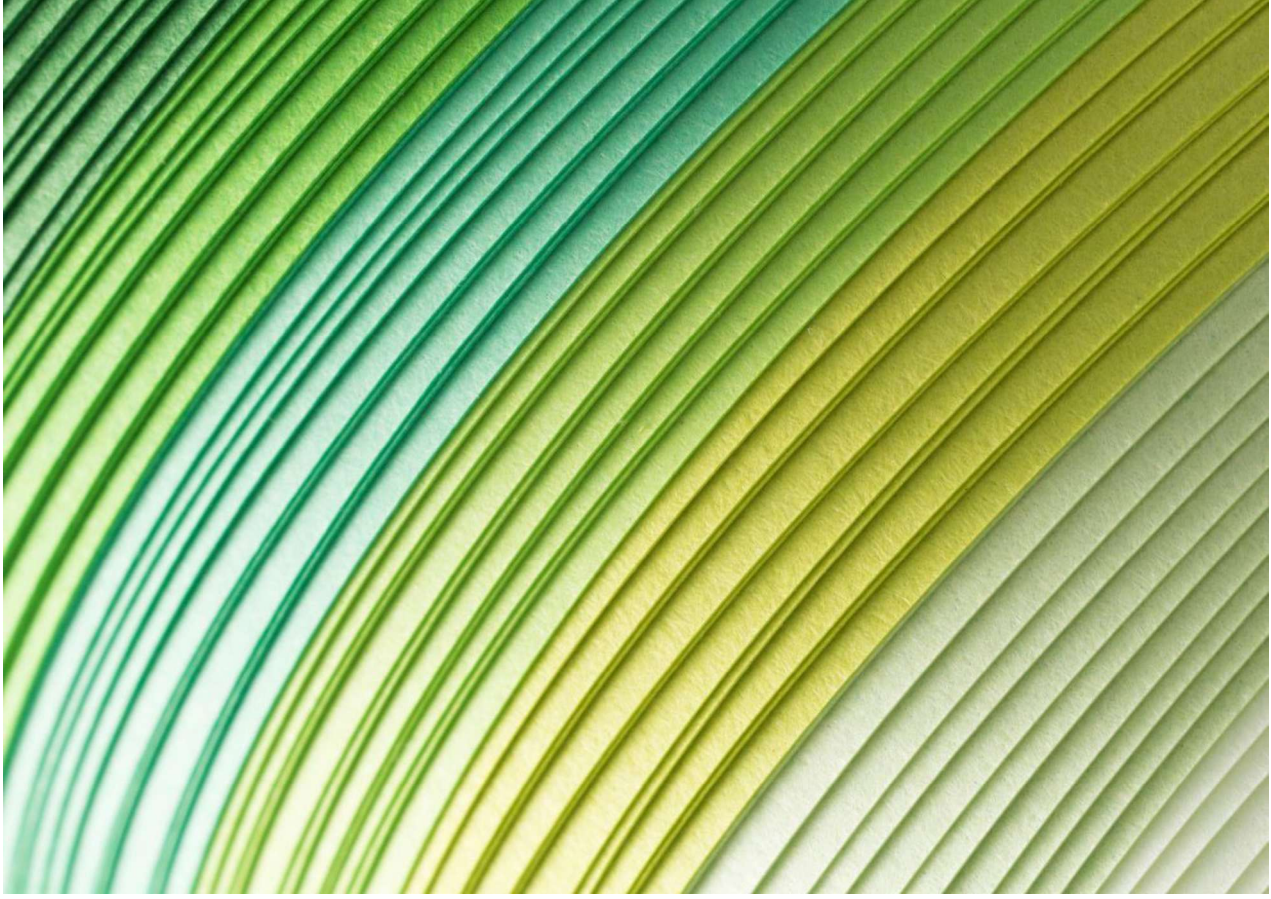
OHJEISTUS 4H-YRITTÄJILLE
NÄYTTÖTYÖ KATARIINA NIEMI
LUHU24 LIVIA

4H ja kestävä kehitys

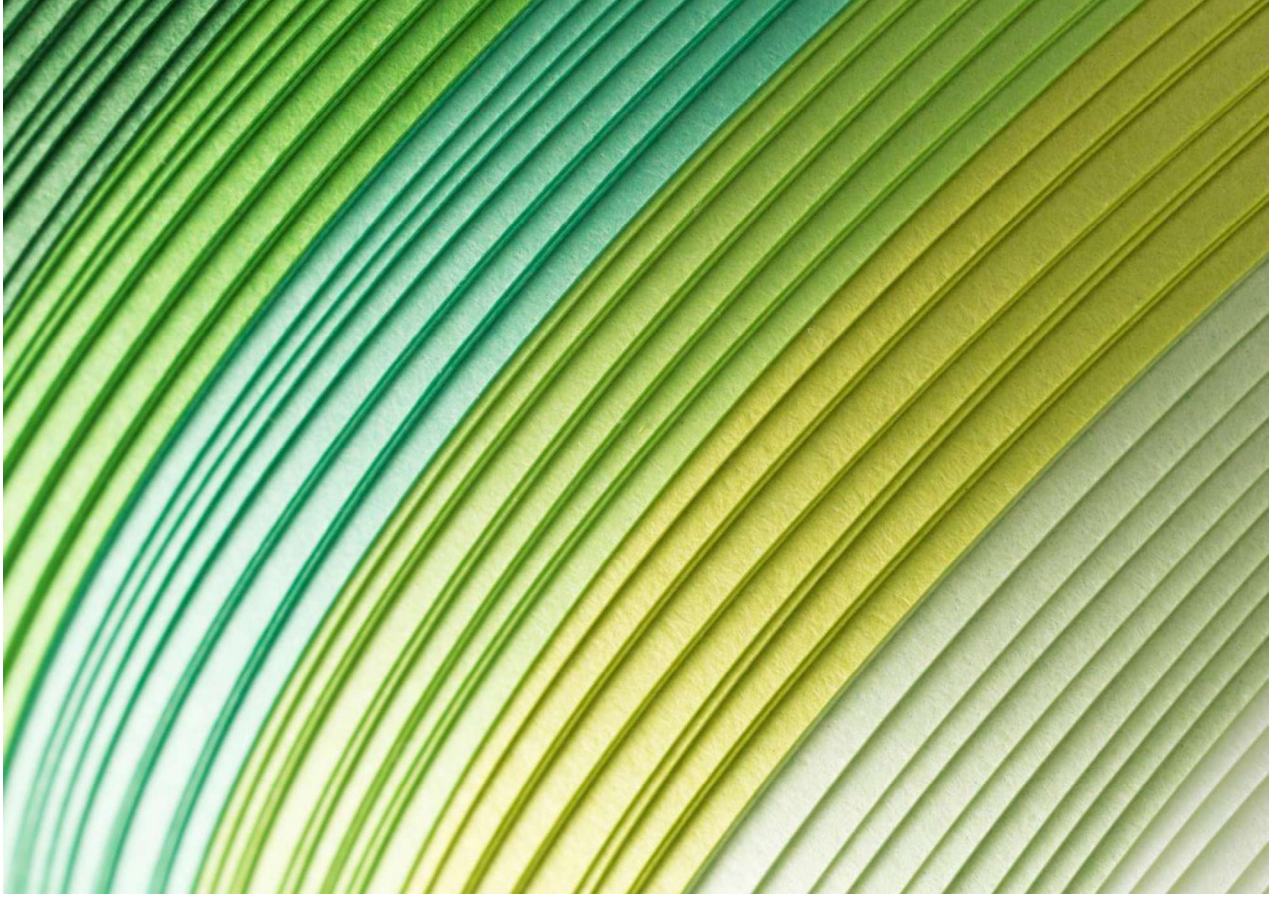
- Kestävän kehityksen mukainen toiminta on 4H:n toiminnassa keskeistä
- Tässä esityksessä tuodaan esille eräitä kestävän kehityksen mukaisia ajatuksia, joita 4H –yrittäjän on mahdollisuuksien rajoissa hyvä noudattaa
- Useimmiten kun säästetään luontoa ja luonnonvaroja, myös rahaa säästyy

Kiertotalous kestävän kehityksen muotona

- Kestävä kehitys tarkoittaa sitä, että ihmiskunnan nykyiset perustarpeet tyydytetään, viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omaansa. (YK:n Ympäristön ja kehityksen maailmankomission raportista: Yhteinen tulevaisuutemme 1987)
- Kestävä kehitys koostuu useasta osa-alueesta: taloudellinen, sosiaalinen, kulttuurinen ja ekologinen hyvinvointi
- Kiertotalous on tapa toteuttaa kestävä kehitystä, ja tulee olemaan välttämätöntä, että kulutus on maapallon kantokyvyn rajoissa

Mitä kiertotalous tarkoittaa?

- Tuotannon ja kulutuksen malli, jossa materiaalit ja tuotteet hyödynnetään mahdollisimman pitkälle
- Tuotteiden elinkaarta pidennetään lainaamalla, vuokraamalla, uudellenkäyttämällä, korjaamalla ja kierrättämällä
- Tällä tavoin myös jätteiden määrä vähenee
=säästetään ympäristöä ja luonnonvaroja

Kiertotalouden vastakohta suora talous

- Suora eli lineaarinen talouden malli= valmistus, kulutus ja pois heitto
- Kuluttaa tarpeettomasti luonnonvaroja ja energiaa sekä saastuttaa
- Kestämätön talouden ja kulutuksen malli
- Suoran ja kiertotalouden välissä voidaan ajatella olevan kierrätystalous, kun siirrytään kiertotaloutta kohti

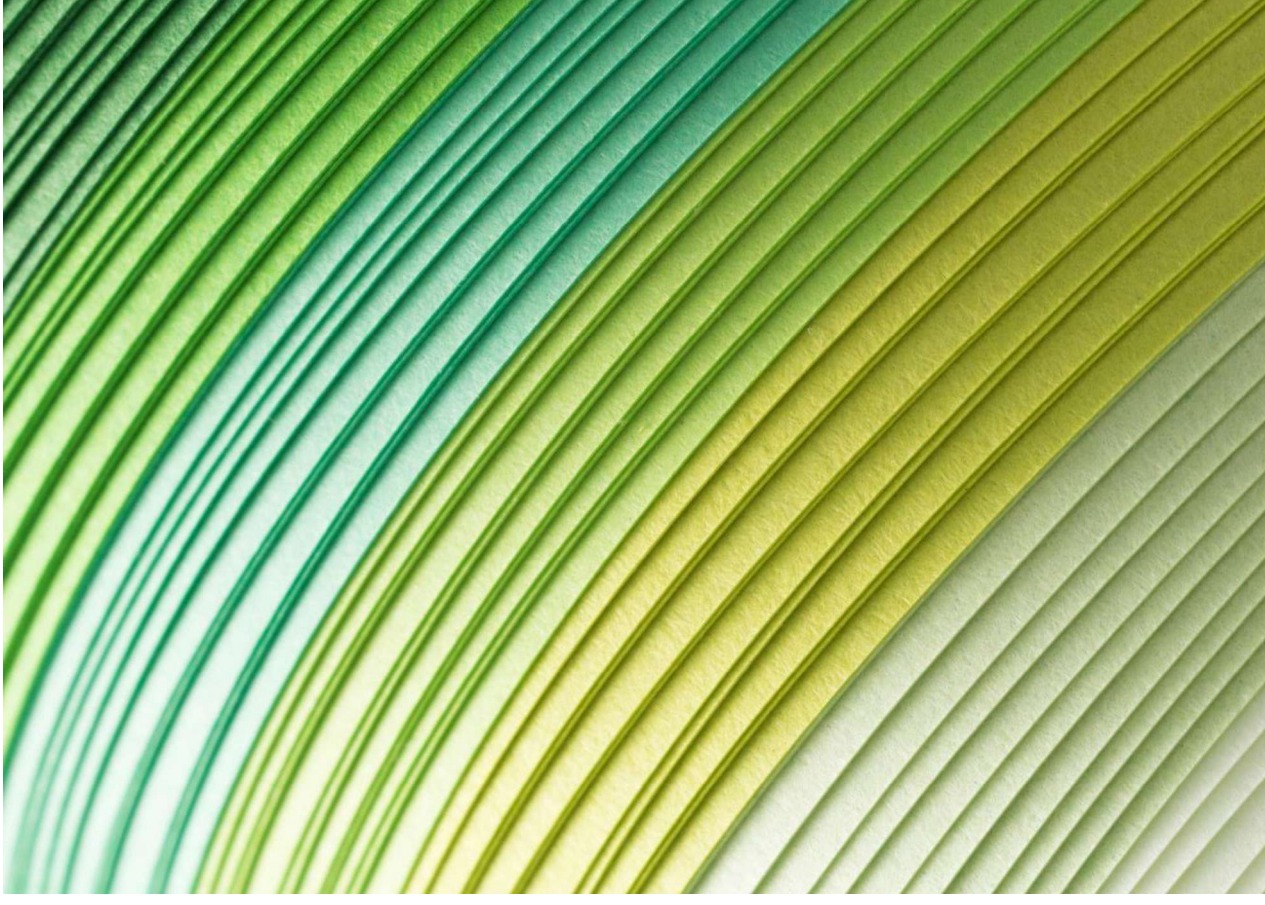
Kiertotaloudessa

- Siirrytään pois tuotteen omistamisesta:
 - Jaetaan, lainataan , vuokrataan, tehdään leasing-sopimuksia
 - Tuote palveluna: asiakas ei omista tuotetta, vaan maksaa se käytöstä ja huollosta, käytettyään palauttaa sen myyjälle, Tämä vähentää materiaalien tarvetta ja tuotteen käyttöaste on korkeampi. Myyjä saa pitkäaikaista tuloa ja käyttäjä huoletona käyttöaikaa, esim. Autovuokraamo tarjoaa palveluna auton vuokrausta, eikä itse autoa, sen omistajuus säilyy vuokraamolla
 - Digitaaliset alustat, saattaa asiakkaat ja myyjät yhteen, tutuimpia mm. Airbnb, Tori.fi

Kiertotaloudessa

- Tuotteet suunnitellaan kestävästi, koko elinkaari huomioiden
 - Kierrätysraaka-aineista jos mahdollista
 - Uusiutuvista raaka-aineista, esim. muovin tilalle kartonki
 - Materiaalin käyttö tarkasti, hukkaamatta
 - Kierrätys ja uudellenkäyttö huomioidaan jo valmistusvaiheessa
 - Korjaamismahdollisuudet mietitään etukäteen
 - Valmistuksesta jääneille raaka-aineiden sivuvirroille pyritään löytämään järkevää käyttöä

Sähkön käyttö

- Uusiutuva energia eli tuuli- ja aurinkoenergialla tai bioenergialla tuotettu sähkö saasteettominta
- Sähkön hinta vaihtelee huomattavasti sähkösopimuksesta riippuen, sopimuksen kilpailutus mahdollista
- Jos tekee pörssisähkösopimuksen, sähkön hinta vaihtelee paljon, sitä voi seurata netistä ja käyttää silloin, kun se on halpaa
- Sähkön siirtomaksua ei voi kilpailuttaa, Se on riippuvainen monopolina toimivasta paikallisesta jakeluverkkoyhtiöstä
- Lisäksi tulee vero
- Sähkön kulutuksesta tulevaan maksuun voi itse vaikuttaa viisaalla sähkön käytöllä

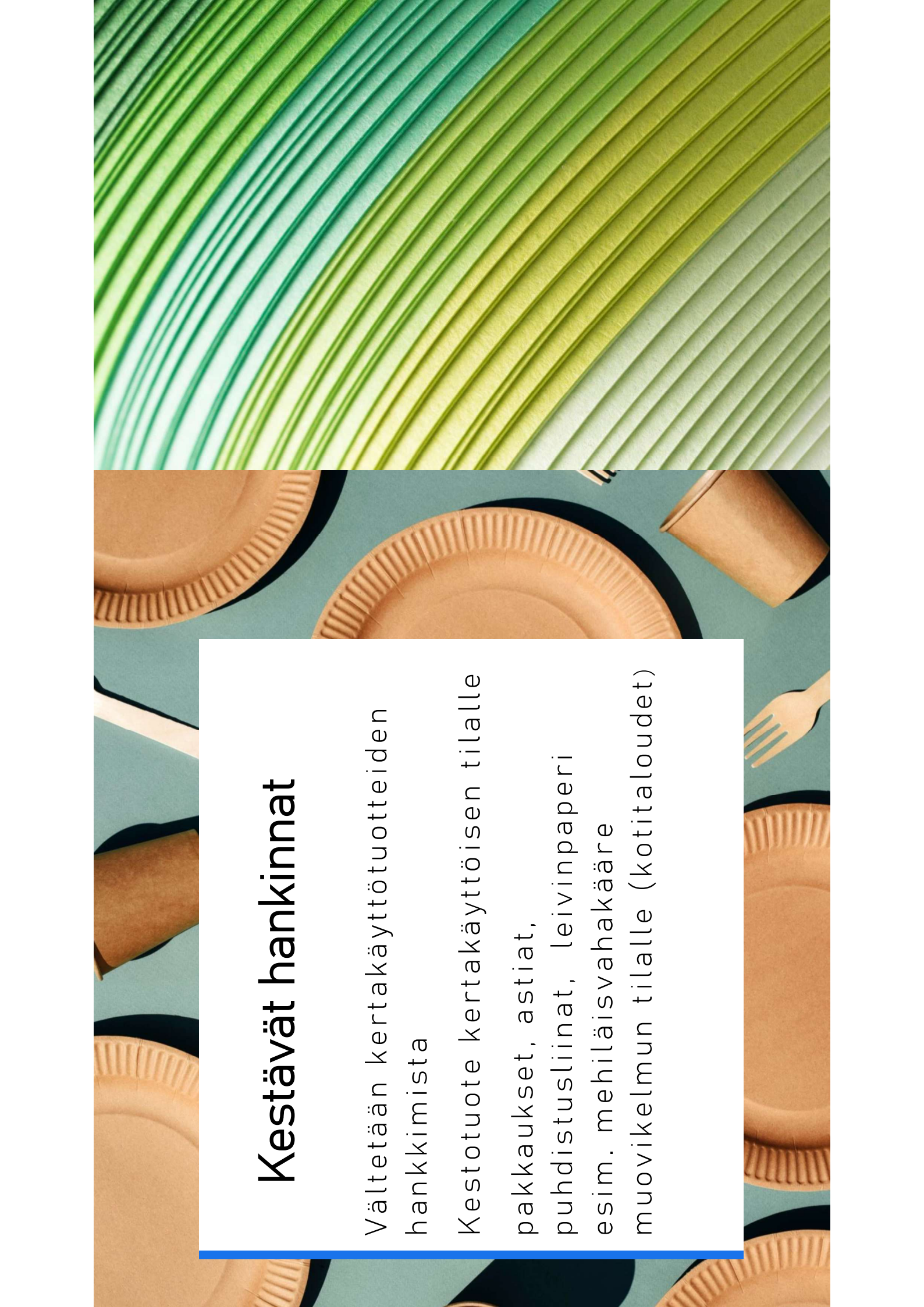

Sähkön käyttö

- Otetaan esimerkiksi yritys, jossa leivotaan:
 - Kodinkoneet saattavat viedä paljon energiaa, esim, 4 tunnin leivinuunin käyttö vie 1-3 kWh ja voi maksaa 10-30 senttiä. Leipomiseen tarvitaan usein muitakin kodinkoneita, vatkainta tai yleiskoneetta, liesituuletinta, mikroaaltouunia ja lopuksi tiskikoneetta. Laskua kertyy kaikista näistä.

Veden käyttö

- Säästeliäs veden kuluttaminen tärkeää
- Ei juoksuteta vettä huvin vuoksi
- Kuitenkin : ruuanlaittoon ei käytetä lämmintä vettä suoraa hanasta, se sisältää enemmän bakteereita
- Kuuma hanavesi huomattavasti kalliimpaa kuin kylmä, sillä lämmittämiseen kuluu sähköä
- Vettä, kuten sähköäkin, voi kulua huomaamatta suuria määriä
- Vuotavat hanat ja wc-pytyt kuluttavat myös huomaamatta
- Veden hinta on nousemaan päin

Kestävät hankinnat

Vältetään kertakäyttötuotteiden hankkimista

Kestotuote kertakäyttöisen tilalle
pakkaukset, astiat,
puhdistusliinat, leivinpaperi
esim. mehiläisvahakääre
muovikelmun tilalle (kotaloudet)

Kestävät hankinnat

- Mitä tahansa yritys tarvitseekin, voisiko tarvittavan tuotteen lainata tai vuokrata?
- Pitääkö tuotteen olla uusi, vai käykö käytetty?
- Hankinnoissa tarkistetaan, onko hankittavan tavarán, palvelun yms. myyjällä tarvittavat ympäristösertifikaatit kunnossa

Kestävät hankinnat

- Ympäristösertifikaatti tarkoittaa, että yrityksellä on ulkopuolisen tahon hyväksyminen ympäristöstandardille
- Sertifikaatti kertoo, että yritys haluaa jollain tavalla panostaa kestävyYTEEN, se on myös hyvää mainosta kuluttajille ja yhteistyökumppaneille
- Isommilla yrityksillä on lain mukaan suuremmat vaatimukset kestävyssertifiointille. Ne puolestaan usein vaativat pienemmiltäkin yhteistyöyrityksiltään vastaavaa panostusta kestävyYTEEN,

Kestävät hankinnat

- Hankintoja tehdessä mietitään myös, onko myyvä yritys sosiaalisesti kestäväällä pohjalla eli, miten se kohtelee työntekijöitään, esimerkiksi palkkauksen, työturvallisuuden ja tasa-arvon osalta
- Reilun kaupan merkki ulkomailta tuoduissa tuotteissa

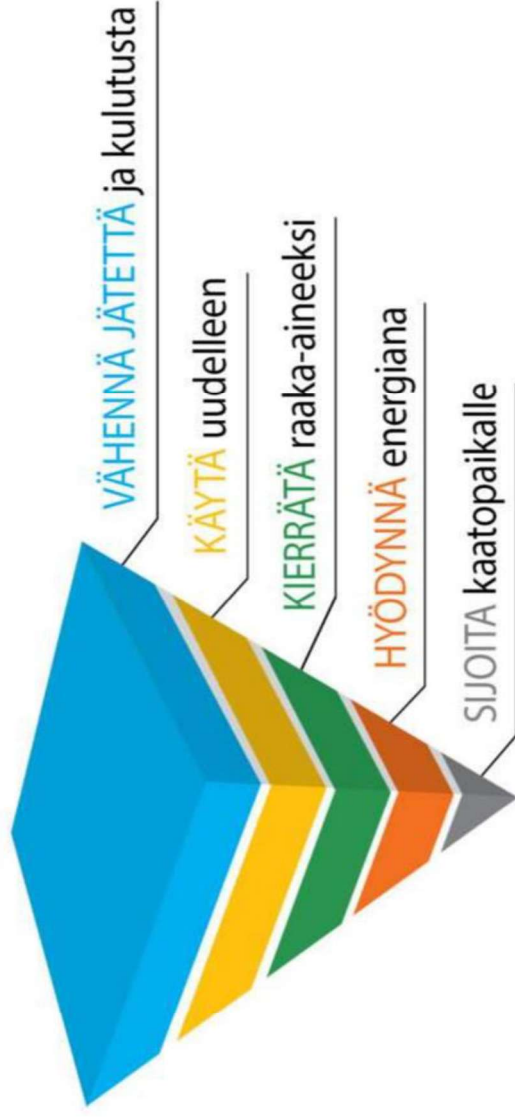

Jätehuolto

- Laissa jätteellä tarkoitetaan ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä tai on velvollinen poistamaan käytöstä

- Jätteen tuottaja on velvollinen huolehtimaan sen jätehuollosta
- Lain mukaan yrityksen on noudatettava 5-portaista jätehuollon etusijajärjestystä

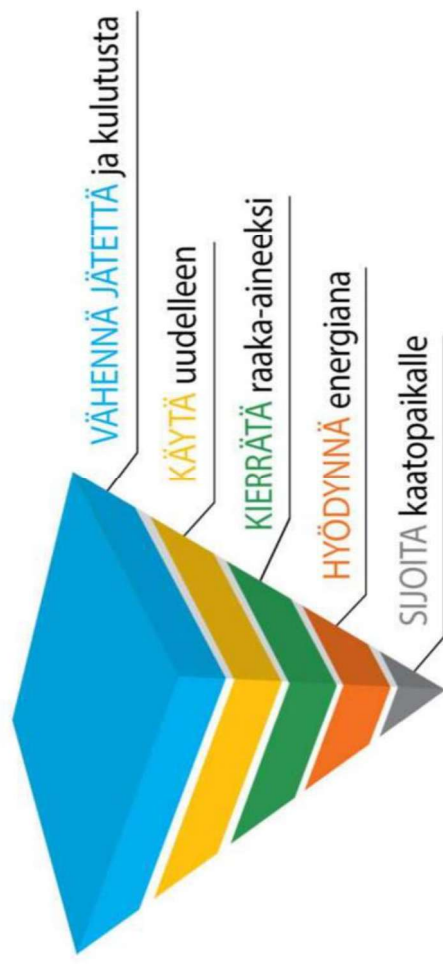
ETUSIJAJÄRJESTYS

Jätehuolto

- 1. tärkeintä on estää jätteen syntymistä hankintoja suunnittelemalla
- 2. jos mahdollista, käytetään tuotteita uudelleen tai sille keksitään uusi käyttötarkoitus
- 3. vasta kolmantena vaihtoehtona kierrätetään raaka-aineet
- 4. energiahyödynnys, eli käytännössä sekajätteen polttaminen
- 5. kaatopaikkasijoitus

ETUSIJAJÄRJESTYS

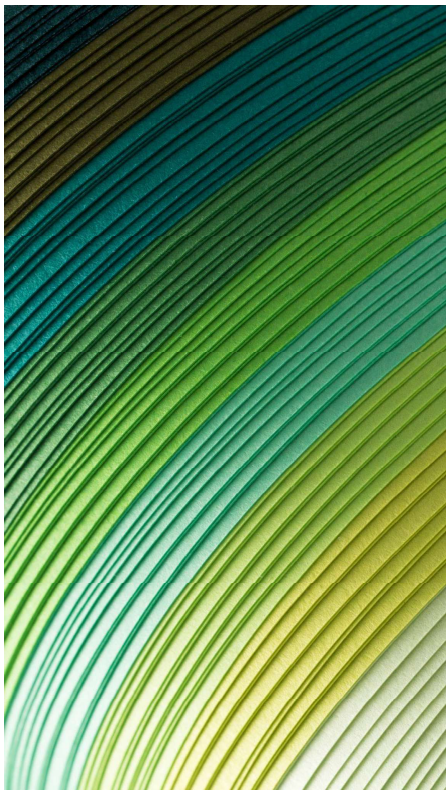

Jätehuolto

- Mitä enemmän lajittelee jätteitä, sen vähemmän jää jätettä sekajätteeseen, ja jätemaksut pienenevät.
- Sekajätteen kuljetus- ja käsittelymaksut korkeammat
- Vaarallinen jäte säilytettävä ja kuljetettava erillään muusta jätteestä, merkittävä selvästi mitä pakkauksessa on, säilytetään mielellään alkuperäispakkauksessa.

Logistiikka

- Paras olisi, että kuljetuksien välimatkat pysyisivät lyhyinä, toimitetaan samalla reissulla useampi asia
- Kulkeminen kävellen, polkupyörällä tai bussilla, pidemmät matkat myös junalla
- Henkilöautoista päästöttömin on sähkökäyttöinen

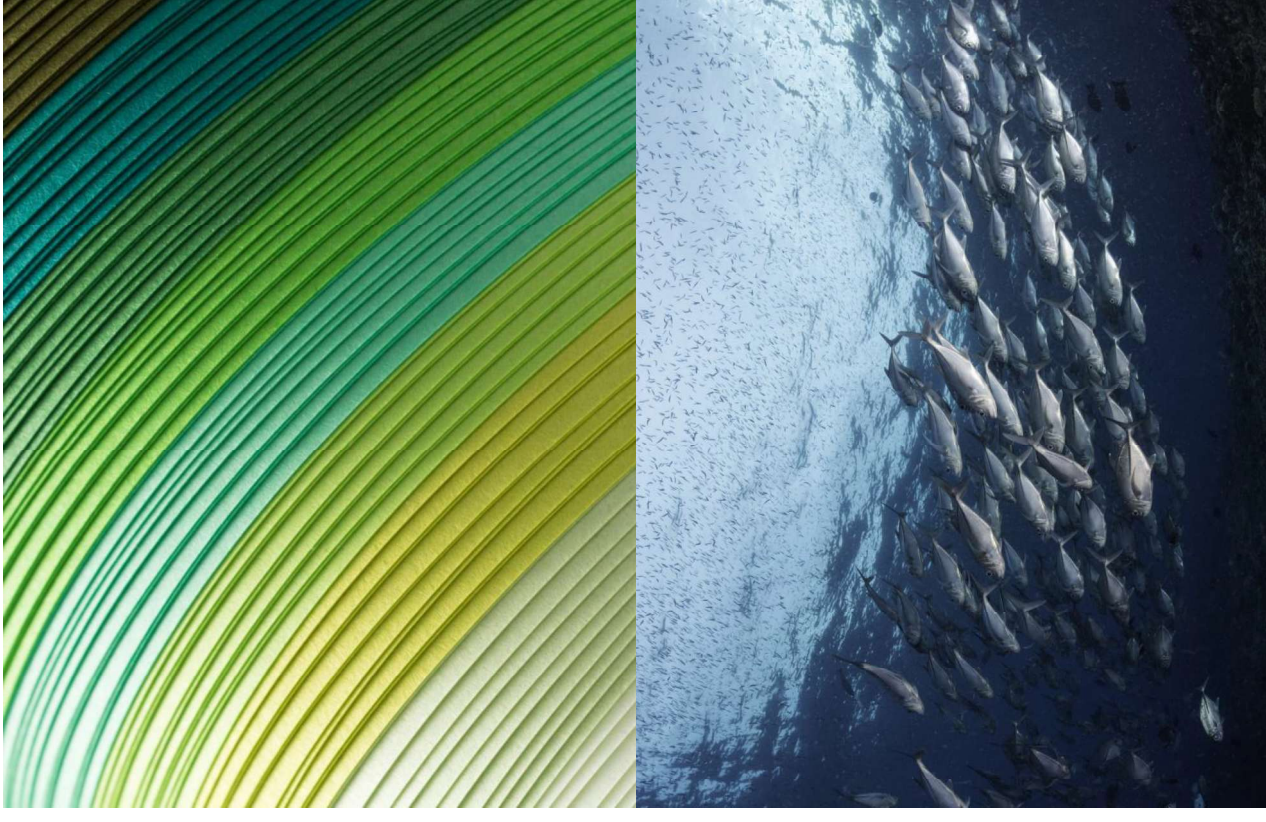

Ruoka

- Kotimaisuus
- Lähellä tuotettu ruoka kestävämpää,
 - Tukee paikallisia yrittäjiä
 - Vähentää kuljetuksen päästöjä
- Luomutuotanto
 - Ei torjunta-aineita
 - Luonnonmukaiset lannoitteet
 - Luomueläimille mahdollistetaan lajityypillinen käyttäytymisen ja ruokavalio

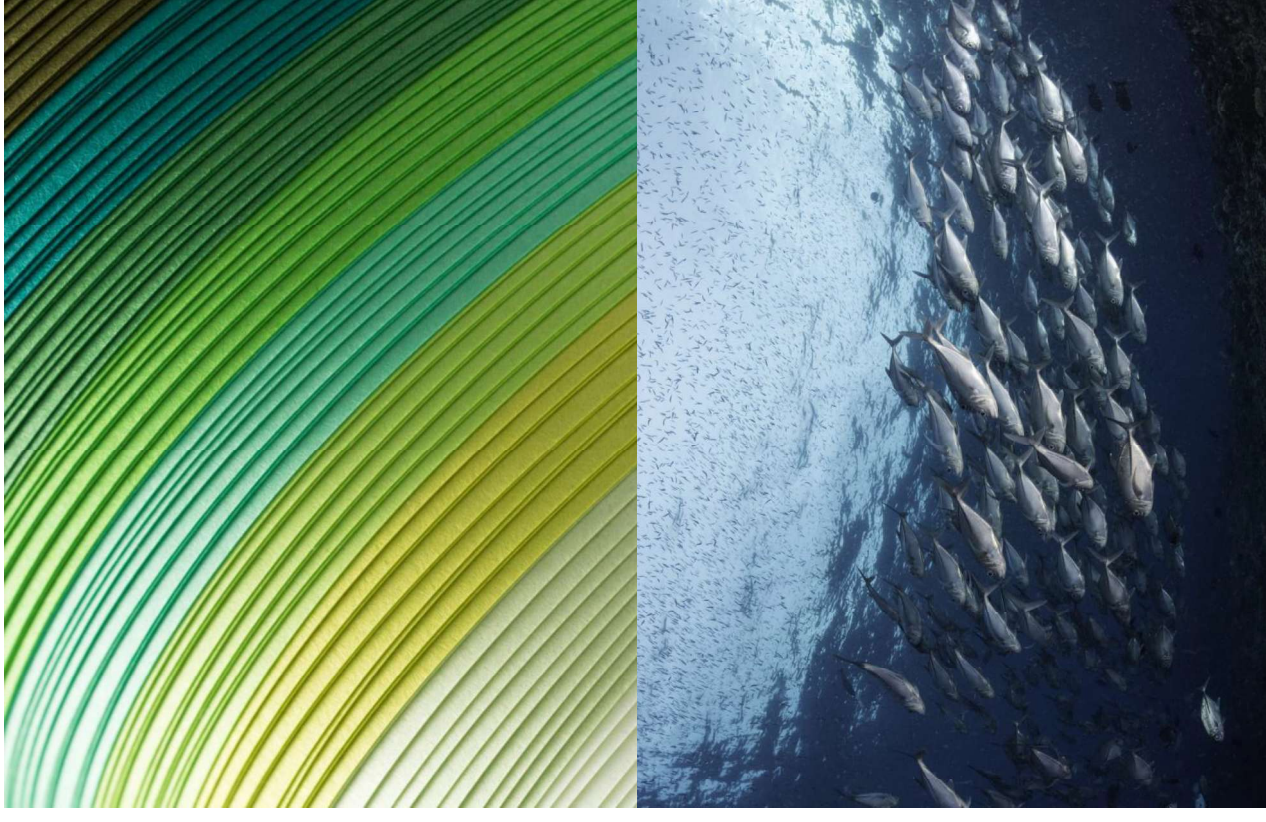
Ruoka

- Valtaosa ruuan ympäristövaikutuksista tulee alkutuotannosta eli sen kasvatuksesta, erityisesti eläinten ja niiden tarvitseman rehun tuottamisesta
- Naudanlihan tuotannosta tulee suurimmat kasvihuonekaasupäästöt
- Kasvispainotteisessa planetaarisessa ruoka-valiossa yhdistyy ihmisen terveys ja maapallon kestävyys
- Kala, kasvikset, hedelmät, palkokasvit, täysjyvävilja ja pähkinät pääosassa

Ruoka

- Kaloista kotimainen villikala on kestävin valinta
- Ulkomailta tuodussa kalassa suosi MSC- ja ASC-merkittyjä kalatuotteita
- MSC on villikalan ja -äyriäisten sertifikaatti, jossa mm. huolehditaan, ettei ylikalasteta ja kunnioitetaan elinympäristöjä sekä varmistetaan kalastuselinkeinon jatkuvuus
- ASC on kasvatetun kalan sertifikaatti

Ruoka

- Vältetään palmuöljyä sisältäviä tuotteita, koska palmuöljyn laajentuva viljely hävittää alkuperäistä luontoa. Lisäksi se on terveydelle haitallista
- Ruokahävikin pienentäminen on tärkeää, koska hävikissä tulee turhaksi ruuan tuotannon joka vaiheen panostukset aina alkutuottajasta ja jalostajasta sen myyjään asti. Ruuan tuotantoon käytetään joka vaiheessa paljon resursseja.

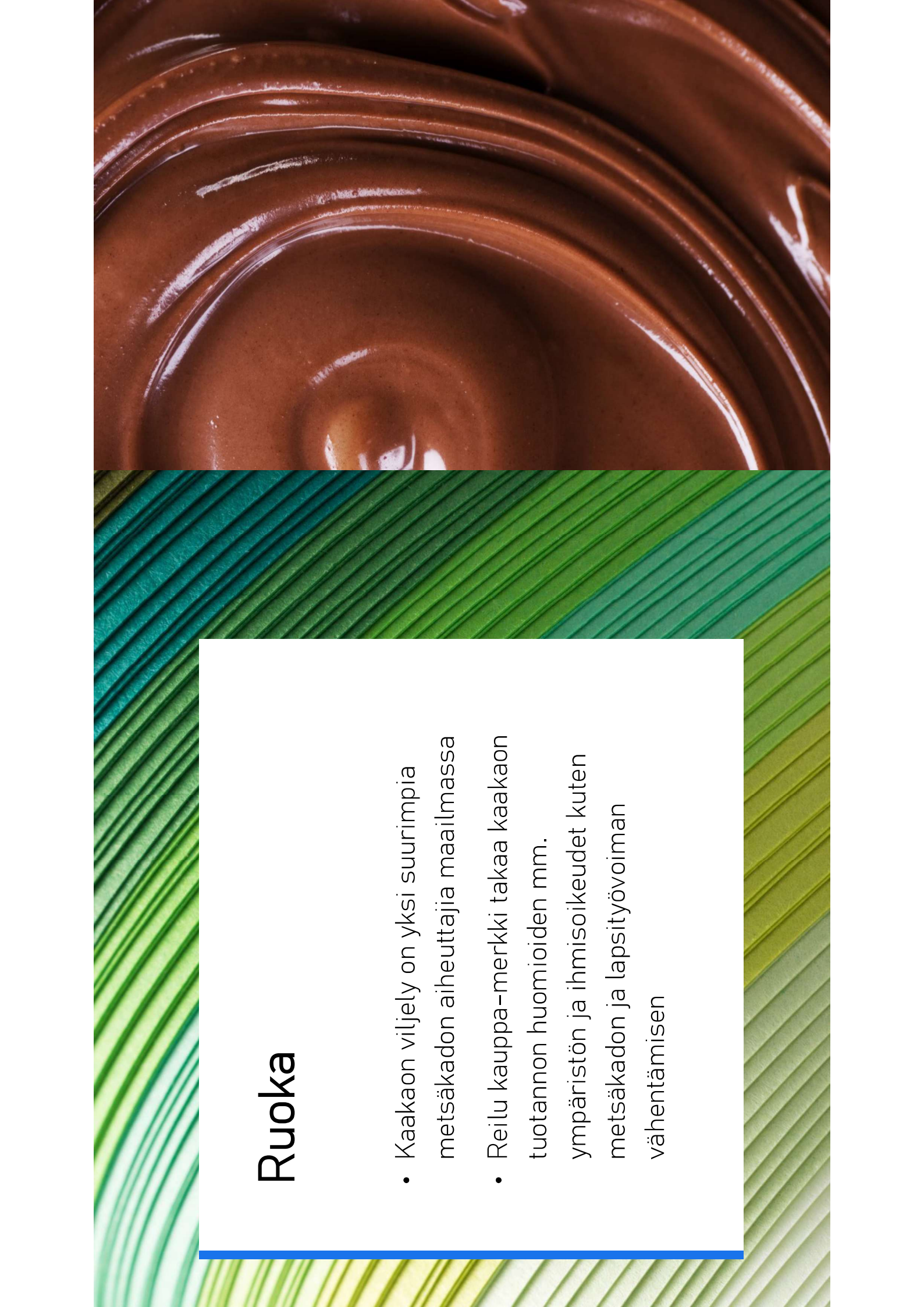

Ruoka

Hävikin välttämiseksi:

- Otetaan lautaselle vain syödyksi tuleva määrä, mieluummin otetaan lisää
- Käytetään kaikki ruoka-aineet, tuunataan tähteistä uutta
- Hankitaan vain tarvittava määrä elintarvikkeita, suunnitelmallisuus
- Kahvia keitetään vain tarvittava määrä

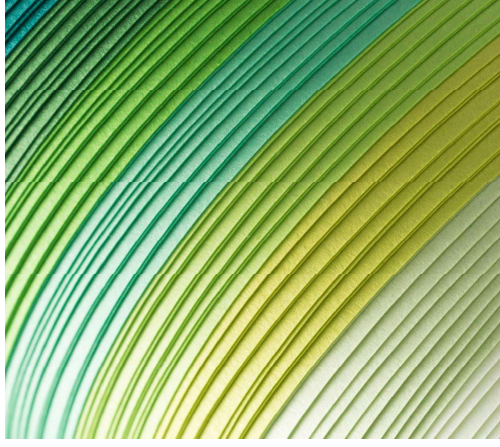

Ruoka

- Kaakaon viljely on yksi suurimpia metsäkadon aiheuttajia maailmassa
- Reilu kauppamerkki takaa kaakaon tuotannon huomioiden mm. ympäristön ja ihmisoikeudet kuten metsäkadon ja lapsityövoiman vähentämisen

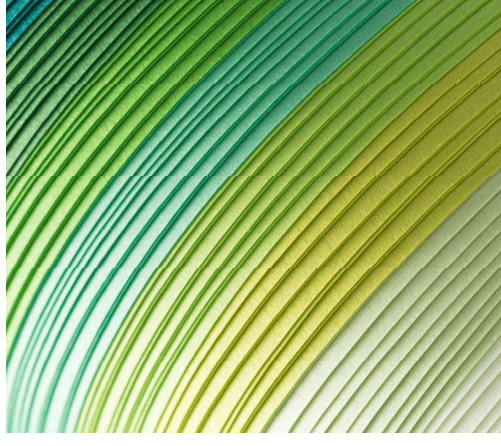
Vaatteet

- Pikamuoti, eli uusien tyylien jatkuva tarjonta erittäin alhaisin hinnoin on lisännyt ratkaisevasti vaatteiden kulutusta
- Tekstiili- ja muotiteollisuus on maailman toiseksi saastuttavin teollisuudenala öljyteollisuuden jälkeen
- Tekstiilejä tuotetaan useimmiten maissa, joissa ei välitetä kovin paljon teollisuuden työntekijöiden oikeuksista tai teollisuuden saastuttavuudesta. Puhtaasta vedestäkin voi seudulla olla pula, vaikka tekstiiliteollisuus tarvitsee paljon vettä.
- Ympäristömerkit, kuten OEKO-TEX, Eu-ecolabel, joutsenmerkki ym. kertovat vastuullisuuden jostain osasta alueesta, yleispätevää merkkiä ei ole
- Verkkokaupassa ostetusta vaatteista palautetaan yli 30 %, kun kivijalkaliikkeistä ostetuista alle 9 %.

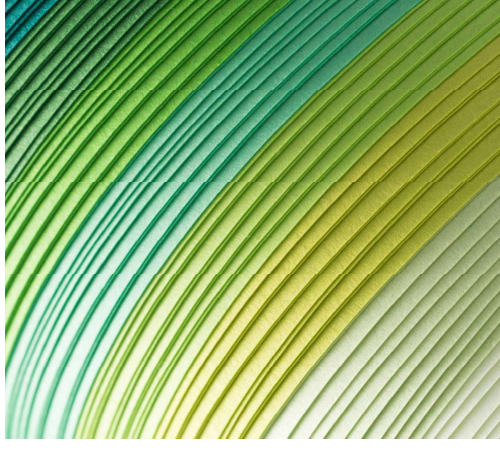
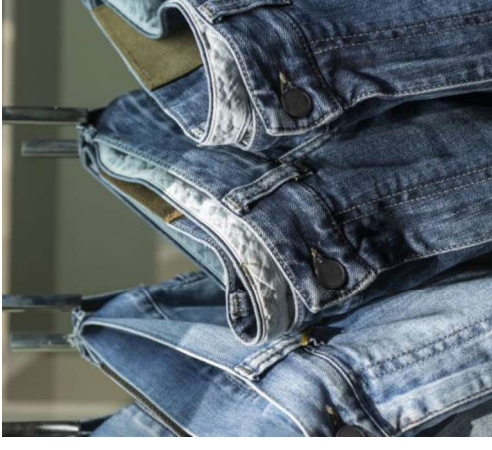
Vaatteet

- Harkintaa vaatteiden oston!
- Miten paljon vaatteita oikeasti tarvitaan?
- Kun olet ostamassa vaatetta, harkitse vielä kerran, tarvitsetko sitä todella? Vai ostatko ostamisen ilosta? Paras vaate on se, joka on jo kaapissasi!
- Yritä yhdistellä vaatteitasi uudella tavalla. Jos olet hyvä käsistäsi, muokkaa niitä uudelleen tai pyydä jotakuta muuta avuksi.
- Hanki mieluummin käytettyä, kun uutta.
- Uutta ostaessa hyvälaatuista ja pitkäikäistä
- Kierrätyskuidut ovat hyvä valinta

Vaatteet

- Vaatteita voi myös lainata tai vuokrata, esim. juhlia varten
- Käytä vaatteet loppuun, myy tai lahjoita eteenpäin, jos et itse käytä
- Kun vaatetta ei voi enää kukaan käyttää, vie se poistovaatekeräykseen
- Käytä vaatteen materiaali johonkin muuhun tarkoitukseen, esimerkiksi farkkujen kankaasta on moneen, se kannattaa käyttää jo senkin takia, että yksien farkkujen tekemiseen on kulunut 10 850 litraa vettä!
- Vaatteiden hyvä hoito pidentää niiden käyttöikää
- Pese ohjeen mukaan
- Opettele vaatteiden sopiva pesurytmi, pese vasta kun ne ovat likaisia, likaa ei silti kannata päästä pinttymään
- Tuuletus pesun tilalle, varsinkin villavaatteille
- Harjaus vaateharjalla poistaa irtoavat karvat ym. ja hoitaa neuleita

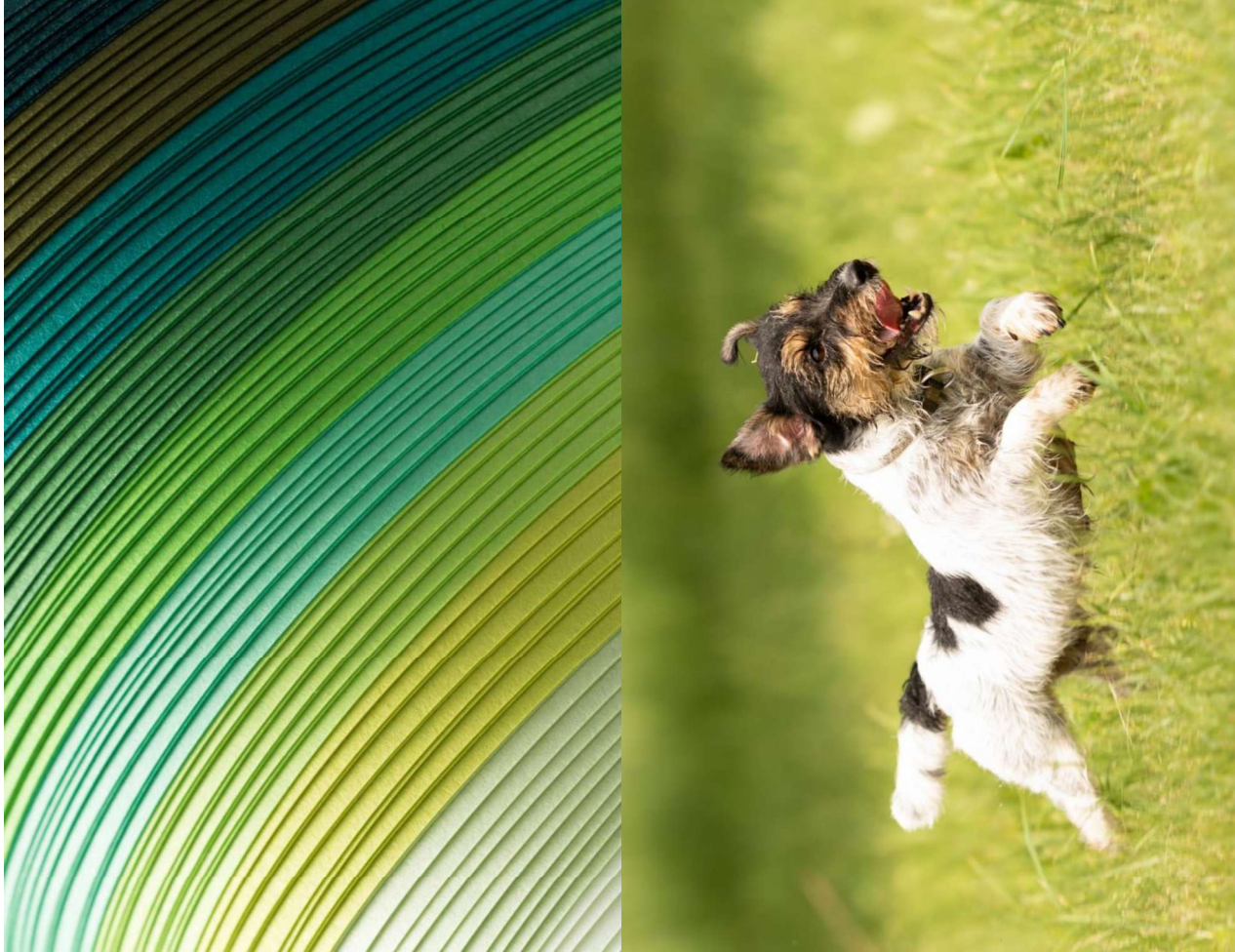
Esimerkkiyritys

- Miten pihatyöpalveluja tarjoava yritys voisi toimia kestävävästi?
- Ruohonleikkuri voisi olla sähkökäyttöinen
 - Jos leikkuri kerrää ruohosilpun, sen voi laittaa puutarhaan katteeksi, peitteisyys suojaa rikkakasveilta ja kuivumiselta
 - Jos ei kerää, ruohosilppu lannoittaa nurmikkoa
- Rikkaruohojen torjunnassa ei käytetä myrkkystä, vaan ne poistetaan mekaanisesti

Esimerkkiyritys

- Pihatyöpalveluyritys:
- Jos mahdollista, olisi hyvä jättää leikkaamatonta niittyä pölyttäjille ja luonnon monimuotoisuutta ylläpitämään
- Jos käytetään jotain pesuaineita luonnossa, niiden pitää olla biohajoavia
- Jätetään lahottajille puita, kaikkia pudonneita lehtiä ei tarvitse haravoida, jätetään niitä ravitsemaan maata ja siilien pesiksi

Esimerkkiyritys

- Eläintenhoitopalveluja tarjoava yritys:
- Eettinen kestävyys: Eläimiä hoidettaessa niitä kohdellaan hyvin ja niiden lajityypilliset tarpeet tyydytetään
- Eläinten hyvinvointi, terveys ja turvallisuus huomioidaan koko ajan niitä hoitaessa
- Rauhallinen asenne ja eläinten lähestyminen

Lähteet

- Eläinten eettinen kohtelu, Hämeen Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/918372/Heinavaara_Suvi.pdf?sequence=2 sivu 26, luettu 11.6.2026
- <https://kiertotaloudestakasvua.fi/2-kiertotalouden-liiketoimintamallit/> luettu 12.6.2026
- <https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/vastuullisesti-vaateostoksilla-vaateteollisuus/>
- <https://www.oph.fi/fi/digiosaaminen/datatalousoosaamisen-perusteita-perusopetukseen-ja-toiselle-asteelle/mita> luettu 11.6.2026
- <https://www.f.fi/ruoka/kalaopas/kalan-ymparistomerkki/> luettu 28.5.2026
- <https://www.ykliitto.fi/kestava-kehitys> luettu 28.5.2026
- <https://www.vattenfall.fi/energianeuvonta/sahkonkulutus/sahkolaitteiden-energiankulutus/> luettu 28.5.2026